

Araştırma Makalesi / Research Article

DOI: 10.30520/tjsosci.1425429

Lisansüstü Öğrencilerin Akademik Yazma Öz-Yeterliliklerine İlişkin Değerlendirmeleri

Zeynep Tunay Gül¹, Mehmet Gürol², Bülent Alcı³¹ Öğretim Görevlisi, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul, Türkiye / zeynep.tunaygul@khas.edu.tr.² Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye / mgurol@yildiz.edu.tr.³ Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye / alci@yildiz.edu.tr.

Özet: Akademik yazma becerisi, bireylerin sınavlar, ödevler ve bilimsel araştırma becerileri gibi çeşitli eğitim düzeylerindeki performansını etkilemektedir. Üniversite eğitiminde akademik yazmanın amacı göz önünde bulundurulduğunda genellikle içerik ve biçim açısından anlatılması gerekenlerin mutlak kurallar ve yollar dikkate alınarak sunulduğu görülmektedir. Akademik ve mesleki başarı için kilit bir parametre olan akademik yazma becerisi, yalnızca kurallara ve kodlara uymayı değil, aynı zamanda görevin karmaşık taleplerini karşılamak için bilişsel becerileri de kapsamaktadır. Öğrencilerin gerek lisansüstü dönemde yürüttükleri ödevlerde gerekse bilimsel çalışmalarında sıklıkla başvurmaları gereken akademik yazma becerilerine sahip olmaları beklendiğinden, bu kritik ancak zorlu beceri yakın zamana kadar araştırma odağında olmamıştır. Bu çalışma, lisansüstü öğrencilerinin akademik yazma konusundaki öz-yeterlilik algılarını derinlemesine incelemeyi hedefleyerek, nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji desenini benimsemiştir. Veriler, görüşmeler yoluyla toplanmış ve nitel verilerin analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, İstanbul'da bulunan bir devlet üniversitesinde öğrenimlerine devam eden 8 lisansüstü öğrenciyle görüşülmüş ve verilerin çözümlenmesi sonucunda 1 temaya ulaşılmıştır. Bu tema altında ise 3 kategori yer almıştır. Bunlar sırasıyla 'Yeterli Hissedilen Alanlar', 'Yetersiz Hissedilen Alanlar' ve 'Öneriler' olarak belirlenmiştir. Çalışma, akademik yazma konusunda karşılaşılan sorunları tespit ederek, öğrencilerin akademik yazmada kendilerini ne kadar güçlü ya da zayıf algıladıklarını ve bu çalışmadan elde edilen görüşler neticesinde yetersiz görülen alanları güçlendirmek için neler yapılabileceğini gösteren anlamlı bir tablo sunmaya çalışmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Yazma, Öz-yeterlilik, Lisansüstü Eğitim**ORCID¹:** 0000-0001-9786-5307/ **ORCID²:** 0000-0001-7649-9619/ **ORCID³:** 0000-0002-4720-3855**Başvuru Tarihi:** 25.01.2024**Kabul Tarihi:** 21.02.2024

Graduate Students' Reflections on Their Academic Writing Self-Efficacy

Zeynep Tunay Gül¹, Mehmet Gürol², Bülent Alcı³¹ Lecturer, Kadir Has University, Istanbul, Türkiye / zeynep.tunaygul@khas.edu.tr.² Prof. Dr., Yıldız Technical University, Istanbul, Türkiye / mgurol@yildiz.edu.tr.³ Prof. Dr., Yıldız Technical University, Istanbul, Türkiye / alci@yildiz.edu.tr.

Abstract: Academic writing ability affects the performance of individuals at various educational levels, such as exams, assignments, and scientific research skills. Considering the purpose of academic writing in the context of university education, it is often the case that what needs to be explained in terms of content and form is presented in absolute rules and ways. Academic writing skill, a key parameter for academic and professional success, involves not only following rules and codes but also cognitive skills to meet the complex demands of the task. Although students are expected to possess academic writing skills that they need to frequently refer to both in their graduate coursework and in their scientific work, this critical yet challenging skill has not been in the research focus until recently. Aiming to examine graduate students' perceptions of their self-efficacy in academic writing in depth, this study adopted a phenomenological design from qualitative research approaches. Data were collected through interviews and content analysis method was used to analyse qualitative data. In this direction, 8 graduate students continuing their education at a state university in Istanbul were interviewed and 1 theme was reached as a result of the analysis of the data. There were 3 categories under this theme. These were respectively determined as 'Areas felt to be adequate', 'Areas felt to be inadequate' and 'Suggestions'. This study has tried to present a meaningful picture showing how strong or weak students perceive themselves in academic writing by identifying the problems encountered in academic writing and what can be done to strengthen the areas that are considered inadequate.

Keywords: Academic Writing, Self-efficacy, Postgraduate Students**ORCID¹:** 0000-0001-9786-5307/ **ORCID²:** 0000-0001-7649-9619/ **ORCID³:** 0000-0002-4720-3855**Received Date:** 25.01.2024**Accepted Date:** 21.02.2024

GİRİŞ

Öz-yeterlilik kavramının özellikle sosyal bilişsel kuramcılar tarafından tanımı, sınırlılıkları, boyutları, çeşitli alanlara yansımaları gibi birçok boyutu ile ele alındığı bilinmektedir. Tanımların odağında sosyal öğrenme kuramının önde gelen isimlerinden Albert Bandura'nın yaptığı öz-yeterlilik tanımının olduğu dikkat çekmektedir. Bandura (1977) öz yeterliği "Bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı" olarak tanımlamaktadır. Jinks ve Morgan'a (1999) göre ise öz-yeterlilik, belli bir durum içindeki performansa yönelik bireyin kendisinde güven duygusu hissetmesidir. Öz-yeterlilik, bireyin akademik başarısını (Bandura ve Locke, 2003), etkinlik seçimini, seçimlerinin devamında sarf ettiği çaba miktarını ve dolayısı ile başarısını da etkilemektedir (Schunk ve Zimmerman, 2007). Kısacası bireyin hem akademik çalışma sürecinde hem de beceri gerektiren alanlarda (dil becerileri, psikomotor beceriler, sayısal beceriler vb.) başarıya ulaşabilmesi ve bahsi geçen alanlarda başarılı olabileceklerine yönelik kendilerine inanmaları ile mümkün olduğu şeklinde ifade edilebilir. Bireyler, yaşadıkları deneyimler, gözlemledikleri modellerin yaşantılarından elde ettikleri çıkarımlar, şahıslarına yönelik sözel ikna ifadeler ile hem fiziksel hem de psikolojik yol göstericiler sayesinde öz yeterliğe dair bilgileri edinirler (Bandura, 2002). Bireylerin öz yeterlilikle ilgili bilgilere sahip olmasına yardım eden bu faktörler eş zamanlı olarak öz yeterlilik algısının kaynaklarını da oluşturduğu düşünülmektedir. Bandura (2002) öz-yeterlilik algısının, bireylerin bilişsel, duyuşsal ve güdüsel süreçlerini etkilediğini belirtirken aynı zamanda karar verme süreçlerine ve süreçteki düşünme yapısına, gelişimlerine ve değişimlerine olduğu kadar bu değişim sırasındaki oluşan yeni durumlardaki uyumuna, koyduğu hedef ve arzularına da etkisinin olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda incelendiğinde öz-yeterlilik algısının sadece öğrenme süreçlerinde değil bireylerin hayatlarında birçok yönden etkisinin olduğu kabul edilmektedir. Araştırmacılar, insan hayatındaki bu önemli etkisi nedeniyle öz-yeterlilik algısının kaynaklarına yönelik çeşitli çalışmalar yürütmüşlerdir. Pajares (2008) öz-yeterlilik algısı yüksek olan bireylerin başlattıkları işi bitirme noktasında ısrar ettiklerini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, öz yeterliliği yüksek olan bireylerde hedefe ulaşma noktasında daha zor hedefler belirleme ve bu hedefler için çeşitli yöntem ve teknikler geliştirip kullandıkları ve önlerine çıkan engellere rağmen tekrar denemeye devam ettikleri sonucuna ulaşılmıştır (Jinks ve Morgan, 1999; Gaskil ve Hoy, 2002). Öz-yeterlilik algısının eğitimdeki rolü de farklı araştırmacılar tarafından ele alınmıştır (Linnenbrick & Pintrich, 2003; Mills, Pajares & Herron, 2007; Pajares & Schunk, 2002). Öz-yeterlilik algısı ile akademik başarı arasındaki ilişki, yapılan deneysel çalışmalarla ortaya konmuştur. Araştırmaların sonuçlarına göre öz-yeterlilik algısı, öğrencilerin akademik başarı ve performanslarında önemli bir etkiye sahiptir (Bandura ve Locke, 2003; Pajares, 1996). Büyükduman (2006) başarı ile öz-yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve öz yeterliğin arttıkça başarının da artışa geçtiğinin altını çizmektedir. İlbeği ve Çeliköz (2020) yürüttükleri bir çalışmada üniversite öğrencilerinin okul türü, akademik başarı, dil seviyesi ve yaşadığı yer değişkenlerinin İngilizce öz-yeterlilik inancında etkili olduğunu tespit etmiştir. Son olarak, Pajares ve Johnson (1993), yazma başarısı ve yazma öz-yeterliliklerinin birbirinden etkilendiği sonucuna ulaşmışlardır. Zimmerman ve Bandura (1994) ise, öğrencilerin yazma öz-yeterlilikleri ile yazma başarıları arasında çeşitli yönlerden farklılıkların olduğunu tespit etmiştir.

Öğrencilerin akademik yazmada kendilerini ne denli yeterli görüp görmedikleri çeşitli eğitim kademelerinde araştırmacılar tarafından ele alınsa da özellikle lisansüstü kademedeki öğrencilerin akademik yazma öz-yeterlilikleri üzerine yapılan çalışmaların sayısının istenilen boyutlarda olmadığı dikkat çekmektedir. Oysa, karmaşık bir dinamiğe sahip olan akademik yazmanın özellikle üniversitelerin lisansüstü kademelerinde çalışmalarını sürdüren öğrenciler

tarafından önemi yadsınamaz boyutlardadır. Lisansüstü kademedeki akademik yazı, bilimsel başarının ayrılmaz bir parçası olsa da, öğrencilerin bu beceriye sahip olmaları veya yazma becerilerine güvenmeleri gerektiği ve bu beceriyi farklı konu alanları ve çalışmalarında sergilemeleri beklendiği genellikle kabul edilir. Ancak, bu genellikle böyle değildir.

Öğrenme ve öğretme süreci, “öğrencilerin duygu, düşünce ve izlenimlerini belli bir amaca yönelik olarak yazıyla ifade edebilmeleri” şeklindeki üst düzey bir hedef doğrultusunda biçimlendirilmekte ve sürdürülmektedir. Yazma, çeşitli yollarla elde edilen bilginin yazılı iletişim kanallarıyla ifade edilmesi süreçlerinden oluşan bir beceridir (Carter, Bishop ve Kravits, 2002). Yazma, aynı zamanda düşünceleri ifade edebilmek için gerekli sembol ve işaretleri kurallara uygun kullanma ve düşünce üretebilmedir (Akyol, 2000). Akademik olarak başarılı olmak birçok beceriyi gerektirmektedir. Bu beceriler içinde ise akademik yazma becerisinin geliştirilmesi oldukça önemlidir. Çünkü akademik yazma becerisi çeşitli eğitim kademelerinde öğrencilerin sınav, ödev, bilimsel araştırma becerileri gibi performanslarını etkilemekte olduğu düşünülmektedir. Akademik yazma tanımı ele alındığında ise akademik bağlamdaki araştırmaların çeşitli türlerde raporlaştırılması sürecinde içerik, biçim, yazım ilkeleri, dil ve anlatım yönlerinden kendine has ilkeleri olan yazma alanı olarak ifade edilmektedir.” (Karagöl, 2018).

Güneş (2013) yazmanın geç gelişen karmaşık bir beceri olduğunu belirtmektedir. Geç ve zor gelişen yazmanın öğretim sürecinde öncelikle verilmeye başlanan iki beceriden biri olmakla birlikte ilerleyen aşamalarda uygulanmaya ve geliştirilmeye devam edilmesi gerekir. Ancak bu konuda yapılan çalışmalar (Arıcı ve Ungan, 2008; Bağcı, 2012; Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2010; Ülper, 2011) çeşitli öğrenim kademelerinden öğrencilerin yazımlarının birçok bakımdan yetersiz olduğunu göstermektedir. 40 yılı aşkın bir süredir yazma üzerine yapılan araştırmalar, kabul edilebilir bir yazılı metni neyin oluşturduğuna dair algının, öğrencilerin müfredatlar arasında ilerledikçe (Mitchell & McMillan, 2018) disiplinler arasında (Lea & Street, 1998) ve bireysel sınıflarda öğretmenden öğretmene değiştiğini göstermiştir (Mitchell, 2020). Bu bilişsel ve durumsal çoklu görev kaçınılmaz olarak öğrencilerin yazılarına olan güvenini etkiler. Öz-yeterlilik, her insanda farklı düzeyde, güçte ve yaygınlıktadır. Öz yeterlilikleri düşük olan öğrenenler konulara uzak kalırlar, motive olmakta zorlanırlar ve konu ile ilgili faaliyetlerde başarılı olabileceklerinin düşünmedikleri için katılımda isteksiz davranırlar sonuç olarak da öz-yeterlilikleri yüksek olan öğrencilere göre başarıları da düşük olur (Duman, 2007). Bu yüzden, araştırmacıların, yazma alanındaki öz yeterliği her yönüyle değerlendirmek için nitelikli çalışmalar ortaya koyması gerekliliği doğmaktadır. Bu bağlamda ele alındığında, bu çalışmada, lisansüstü eğitimlerine devam etmekte olan öğrencilerinin akademik yazma konusunda kendilerini nasıl algıladıklarını ve ne derece yeterli hissettiklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Öz-yeterlilik algısının, öğrencilerin akademik başarı ve performanslarında önemli bir etkiye sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, akademik başarının bir parçası olan akademik yazımın hem genel olarak akademik başarıya hem de yazmanın kendisiyle olan ilişkisinin öğrenci görüşü boyutuyla ortaya koyulmasının alan yazına farklı bakış açıları derinlemesine sunarak değerli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bu çalışma akademik yazma konusunda zorlukları ve sorunları fark ederek, öğrencilerin akademik yazımda kendilerini ne ölçüde verimli ve verimsiz algıladıklarını, hangi eylemlerden kaçınılması gerektiğini ve bu çalışmadan elde edilen görüşler neticesinde yetersiz görülen alanları güçlendirmek için neler yapılabileceğini gösteren anlamlı bir tablo olacaktır. Son olarak, bu çalışmanın farklı disiplinlerden yazmaya yönelik dersler veren eğitimciler, müfredat tasarımcıları ve politika yapıcılar için aydınlatıcı düşünceler sağlayabileceği düşünülmektedir.

2. MATERYAL VE METOD

2.1. Çalışmanın Deseni

Bu çalışma nitel araştırma yöntemine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenolojide katılımcıların yaşadıkları deneyimlerle ilişkileri ve bunları nasıl edindikleri bütüncül bir bakış açısıyla resmedilir ve derinlemesine anlaşılmasına çalışılır (Creswell, 2013; Patton, 2018; Van Manen, 1990). Fenomenolojik tasarımın, bireylerin hayatındaki olaylar, olgular, deneyimler, algılar, kavramlar ve durumlardan oluşan çeşitli durumlarda karşılaştıkları olgulara odaklanan ve bu olguları derinlemesine incelemeyi amaçlayan araştırmalar için uygun bir zemin oluşturduğu belirtilmektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu tür bir örüntü aynı zamanda gerçeklerin katılımcıların bakış açılarından anlaşılmasını sağlar (Moustakas, 1994). Bu bağlamda doktora öğrencilerinin akademik yazma öz-yeterlilikleri ile ilgili her türlü duygu, deneyim ve zorlukları anlamak ve yorumlamak amacıyla bu çalışmada fenomenolojik desenin kullanılmasının uygun olduğu düşünülmüştür.

2.2. Çalışma Grubu

Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseninde amaç bu fenomeni tecrübe eden kişilerin deneyimlerini, bu deneyimlerin onlar için anlamını ve bu doğrultuda da bu deneyimlerin özüne ulaşabilmek amacıyla uygun şartları taşıyan kişilerce yürütülmesi gerektiği belirtilmektedir (Patton, 2002). Bu çalışmanın örnekleme amaçlı örneklem tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Amaçlı örneklem yolu ile seçilen katılımcıların incelenen olguya yönelik bilgiye sahip tecrübeli kişilerden oluşması gerekmektedir (Creswell, 2012). Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Ölçüt olarak ise öğrencilerin doktora seviyesinde ve akademik yazmayı deneyimledikleri en az 3 çalışma tamamlamış olmaları şeklinde belirlenmiştir. Bu doğrultuda çalışmaya Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretimi programında doktora öğrenimine devam eden 8 doktora öğrencisi katılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veriler görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Nitel veri toplama tekniklerinden biri olan görüşme, bireylerin düşünce ve duyguları gibi gözlemlenemeyen durumlar için araştırmacıya veri sağlamak ve aynı zamanda kişilerin algılarının hangi yönde olduğunu belirleme olanağı sağlamaktadır (Patton, 2018). Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler ya telefonla ya da çevrimiçi toplantıyla toplandı. 15-45 dakika arasında süren görüşmeler, karşılıklı olarak belirlenen gün ve saatlerde gerçekleştirilmiş, katılımcılardan izin alınarak ses ve görüntü kaydı yapılmıştır. Elde edilen kayıtlar önce yazılı hale getirilerek katılımcıların onayına sunulmuş, onay geldikten sonra araştırmacı tarafından verilerin analiz sürecine geçilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nitel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, analiz edilecek metin, veri veya görüntünün sistematik olarak ele alınması ve incelenmesi olarak tanımlanmaktadır (Saldana, 2011). İçerik analizi ile analiz yapacak araştırmacı, verilerden önce kategorileri belirler ve ardından elde ettiği kategoriye uyan kelime, cümle, kelime grubu veya görseli bu veri setine yerleştirir (Patton, 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Analiz aşamasında öncelikle verilen cevaplara göre kodlar belirlenmiş, ardından aynı anlama gelen kodlar birleştirilerek kategorilere ve temalara ulaşılmıştır.

2.5. İç Geçerlilik ve Dış Geçerlilik

Katılımcılardan yeterli veri elde edilebilmesi için uzun süreli bir etkileşim içinde olunmaya çalışılmıştır. Veri toplama sırasında elde edilen veriler sürekli olarak karşılaştırılmış derinlemesine incelenmiş ve verilerle ilişkilendirilen örüntüler anlatılmaya çalışılmıştır. Bunu sağlamak için de araştırmacılar ve uzmanlarla sürekli görüşme ve işbirliği içinde olunmuştur. Özellikle verilerin analizi sırasında iki araştırmacının yanı sıra farklı uzmanlardan da görüş alınarak çeşitlendirme sağlanmıştır. Konu alanı dışında nitel araştırma konusunda uzman kişilerle süreç takip edilmiş ve görüşlerine başvurulmuştur. Katılımcılardan elde edilen verilerin işleme süresi ve sonrasında elde edilen bulgu ve yorumlar, katılımcı onayı ile güçlendirilmiştir. Araştırmanın her aşamasının ayrıntılı olarak açıklanmasına dikkat edilmiş ve bulgularda kullanılacak katılımcı görüşlerine doğrudan yer verilmiştir. Araştırmada yer alacak katılımcılar amaçlı bir örneklem ile seçilmiş, yöntemin gerekçesi ve süreci çalışmada detaylı bir şekilde paylaşılmış, katılımcılara ilişkin detaylar etik unsurlar içinde kalacak şekilde belirtilmiştir.

2.6. Etik Konular

Etik sorunlardan kaçınmak için bu çalışmada katılımcılara istedikleri zaman görüşmeyi sonlandırabilecekleri veya görüşmeden ayrılacakları sözlü olarak belirtilmiştir. Ayrıca çalışmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu ve ses kayıtlarının sadece bilimsel araştırma kapsamında kullanılacağı ve hiçbir şekilde üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı konusunda katılımcılara bilgi verilmiştir. Çalışma sürecinde katılımcılar üzerinde herhangi bir baskı uygulanmamış ve yanlı sorulardan kaçınılmıştır. Katılımcıların kimliklerini gizlemek için isimler kodlanmış ve değiştirilmiştir. Son olarak Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan çalışma için 27.03.2023 tarih ve 20230301956 numaralı etik onayı karar alındı.

4. BULGULAR

Gerçekleştirilen birebir görüşmeler ile lisansüstü eğitimlerine devam eden doktora öğrencilerinin akademik yazmaya yönelik kendilerini nasıl hissettikleri, akademik yazmada karşılaştıkları zorluklarla bu sürece yükledikleri bireysel anlamlandırmaları anlamak için veri toplanmış ve katılımcıların demografik bilgileri alındıktan sonra yarı yapılandırılmış görüşme soruları yöneltilerek cevaplar analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesi sonucunda 1 temaya ulaşılmıştır. Bu tema altında ise 3 kategori yer almıştır. Bunlar sırasıyla 'Yeterli Hissedilen Alanlar', 'Yetersiz Hissedilen Alanlar' ve 'Öneriler' olarak belirlenmiştir. Birinci kategori olan yeterli hissedilen alanlar altında ise 'Bilgiyi Sentezleme', 'Yöntem Yazma' ve 'Motivasyon' başlıkları altında 3 kod elde edilmiştir. İkinci kategori olan yetersiz hissedilen alan başlığı altında 'Dilbilgisi ve Yazım Kuralları', 'İngilizce' ve 'Zaman Yönetimi' kodları elde edilmiştir. Son kategori olan öneriler altında ise 'Geridönüt', 'Yazma Pratiği' ve 'Okumak' kodlarına ulaşılmıştır. Veri analizi sürecinde ulaşılan tüm kod, kategori ve temalara ait bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Tablo Bilgileri

<i>Tema</i>	<i>Kategori</i>	<i>Kod</i>
Öğrenci Görüşleri	Yeterli Hissedilen Alanlar	Bilgiyi Sentezleme Yöntem Yazma Motivasyon
	Yetersiz Hissedilen Alanlar	Dilbilgisi ve Yazım Kuralları İngilizce Zaman yönetimi
	Öneriler	Geridönüt Yazma Pratiği Okumak

1. Kategori: Yeterli Hissedilen Alanlar

Katılımcıların akademik yazma konusunda kendilerini hangi alanlarda yeterli hissettikleri ve bu şekilde hissetme nedenlerini belirlemek amacıyla sorulan soru neticesinde ortaya çıkan birinci tema '**yeterli hissedilen alanlar**' başlığı altında 'Bilgiyi Sentezleme', 'Yöntem Yazma' ve 'Motivasyon' başlıkları altında 3 kategori elde edilmiştir. Bunlardan ilki olan 'bilgiyi sentezleme' kategoriye yönelik öğrencilerden direkt alıntılar şu şekildedir:

'Okuduğumu anlama, yorumlama, birleştirme konusunda bence iyiyim.' **K4**

'Zorlanmadığım en iyi yer bence derlediğim cümleleri birleştirme ve anlamlı metin haline getirme diyebilirim.' **K2**

'Sentez güçlü yanımdır.' **K3**

Diğer yeterli görülen alan ise 'Yöntem Yazma' şeklinde belirlenmiştir. Bu kategori için alınan ifadelerden birkaç tanesi aşağıdadır:

'Yöntem yazmayı iyi öğrendim. Özellikle nitel dersinde bu yönüm güçlendi. Kolayca yazıyorum.' **K1**

'Makale yazarken yönteme karar verdikten sonra o kısmı tasarlamakta iyiyim ve yorucu gelmiyor bana.' **K3**

'En yeterli alanım diyebilirim bence yöntem yazmak için kendimce yani. Nitel hocamız sağ olsun özellikle o ders bana yöntem yazma konusunda çok şey kattı.' **K4**

En son kategori ise 'Motivasyon' olup bu kategori altında yer alan öğrencilerden elde edilen kesitler şu şekildedir:

'Zaman zaman modum düşse de kendim motivasyonumu sağlamada iyiyimdir ve bu da beni yazarken güçlü kılıyor.' **K2**

'Yazarken zorlandığım şeyler tabii ki de var, oluyor da kendimi sürekli dürtüyorum, destekliyorum.' **K5**

2. Kategori: Yetersiz Hissedilen Alanlar

Akademik yazma öz-yeterlilik konusunda katılımcıların kendilerini hangi alanlarda yetersiz hissettiklerini anlamaya çalışan soru karşısında elde edilen cevaplar sonucunda çalışmanın ikinci teması olan '**yetersiz hissedilen alanlar**' teması altında 'İngilizce', 'Dilbilgisi ve Yazım Kuralları' ve 'Zaman Yönetimi' kategorilerine ulaşılmıştır. İlk kategori ve her katılımcının yarısından fazlasının yer verdiği bir başlık olan 'İngilizce' olup aşağıda katılımcılardan direkt elde edilen görüşlerden birkaç tanesi yer almaktadır:

'Kızıyorum kendime neden İngilizce konusunda kendimi geliştiremedim diye çünkü en çok burdan gol yiyorum sanki'

K3

'Özellikle nicel çalışma yaparken istatistik kısmında İngilizce terimleri bilemeyince çok zorlanıyorum.' **K2**

'İngilizce çok yetgin değilim. Çeviri ile de olmuyor her zaman.' **K2**

Bu tema altında yer alan diğer kategori ise tüm katılımcıların üzerinde durduğu bir konu olan ‘Dilbilgisi ve Yazım Kuralları’ na yönelik olmakta ve aşağıda katılımcılardan alınan bir ifade yer almaktadır:

‘Kelimeyi doğru yazdım mı yazmadım mı dönüp bakmam gerekiyor. Eksikim var bu konuda.’ K2

‘Tamam öğrendik yazım kurallarını da bazen bir bakmışım yarım saat bir kuralı araştırıyorum TDK’da’ K3

‘Dilbilisi kurallarını öğrendik ilkokulda ama unutulmuş. Beni zorluyor bazen.’ K5

3. Kategori: Öneriler

Son olarak ise doktora eğitimlerine devam eden öğrencilerin akademik yazma sürecinde karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik ne gibi önlem, öneri ve çözüm yolları olduğunu içeren ‘**öneri**’ temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında ise ‘Geridönüt’, ‘Yazma Pratiği’ ve ‘Okumak’ olmak üzere üç farklı öneri kategorisinin ortaya çıktığı görülmüştür.

‘Geridönüt’e yönelik katılımcılardan elde edilen ifadelerden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

‘Geridönüt alabildiğimde kendime güvenim artıyor. Olumsuz olsa bile bir yol daha olduğunu bilmek iyi geliyor.’ K1

‘Geridönüt ve hoca desteği çok kıymetli. Orda sadece yazıya yönelik bir destek olmuyor aynı zamanda bir öz eleştiri, psikolojik destek ya da nasıl desem yalnız olmadığını hissetmek iyi geliyor bence.’ K3

‘Yazma Pratiği’ kategorisinin altındaki direkt alıntılar şu şekildedir:

‘Ne kadar yazarsan o kadar iyi. Bisiklet, araba sürmek gibi. Deneyerek, yanılarak ilerlemek gerek.’ K5

‘Yazacaksın bence olduğunca. Olmayacak belki ama devam etmeli öğrenciler. Böyle geliyor. Yazdıkça kendi ilerlemeni de görüyorsun.’ K4

‘Bazen evet olmuyor ama yazmaktan vazgeçmemek gerek işte. Yoksa nasıl gelişecek ki bu beceri?’ K3

Son olarak ise ‘okumak’ kategorisinden katılımcılardan elde edilen ifadelerden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

‘Oku, oku bi daha oku!’ K1

‘Okudukça farkı görürsün yani iyi-kötü. Bu da zamanla olur. Ne kadar çok makale okursan o kadar çok yöntem ne bileyim sonuç nasıl yazılır falan görürsün.’ K2

‘Hocalarımız da hep söylüyor okudukça hem yazmaya hem de alana bakışın değişiyor diye. O yüzden okuma bence de yazmaya katkı sağlıyor.’ K5

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bilim yalnızca bilim üretmek değil; aynı zamanda üretilen bilgiyi belgelendirmesini de sağlamaktadır. Bu yönüyle akademik yazma farklı amaçlara yönelik olsa da bilimsel bilginin belgelenmesi sürecine katkı sağlar. Bu çalışmada “Akademik yazma” ile proje, dönem ödevi, teknik notlar, editöre yazılmış mektuplar, araştırma yazıları, makale, bildiri veya bildiri özetleri, yüksek lisans ve doktora tezleri, bilimsel kitap ve kitap bölümüne yönelik yazılar amaçlanmıştır. Üniversite öğrencilerinin eğitim-öğretim sürecinde başarılı olabilmeleri için akademik yazmanın temel ilkelerini öğrenmeleri ve gerekli dil yeterliliğini elde etmeleri esastır. Aksi takdirde öğrenciler akademik hedeflerine ulaşamayabilir ve bu da motivasyon kaybına, düşük puanlara ve hatta akademik başarısızlığa neden olabilir (Van de Poel ve Gasiorek, 2012). Sürekli bir değişim halindeki bağlamlarla, öğrenci yazma yaklaşımları da sürekli bir değişim halindedir. Kabul edilebilir bir yazılı metin disiplinden disipline (Lea & Street, 1998), öğrenciler müfredatlar arasında ilerledikçe (Mitchell & McMillan, 2018) ve bireysel sınıflarda öğretmenden öğretmene değişir (Mitchell, 2020). Graham, Harris & Mason (2005), yazmanın karmaşık bir süreç olduğunu ve yazmanın gelişiminin büyük ölçüde stratejik davranış, bilgi ve motivasyonda meydana gelen değişikliklere dayandığını belirtmektedir. Öğrencilerin akademik yazma yoluyla ürün oluştururken zorluklarla karşılaşmalarının, yazmanın karmaşık yapısından

kaynaklandığı söylenebilir. Bununla birlikte öğrenciler, uzaktaki bir izleyici kitlesiyle iletişim kurma becerilerini öz değerlendirmeyi (Plakhotnik & Rocco, 2016), atanan yazma türünün sayısız retorik gerekliliklerine dikkat etmeyi, biliş ve üstbiliş stratejilerini kullanmayı ve duygularını yönetmeyi de öğrenmelidir (Mitchell, McMillan ve Lobchuk, 2019). Bu bilişsel ve durumsal çoklu görev, kaçınılmaz olarak öğrencilerin yazılarına olan güvenini etkiler. Büyük öneme sahip böylesine çok boyutlu bir konu, özellikle lisans ve lisansüstü düzeydeki yüksek öğretim bağlamında, bireylerin kendilerini akademik yazma açısından nasıl algıladıklarına ilişkin algıları dikkate alınarak ele alınıp tartışılmasının konuya farklı bir perspektiften bakma olanağı vereceği düşünülmektedir. Yazma öz yeterliliğinin yazmaya ilişkin sosyal bakış açılarını dikkate almak, araştırmacıların ve eğitimcilerin öz yeterlilik gelişimini sınırlamak için bağlamların nasıl çalıştığını anlamalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, bu çalışma akılda şu hedefle başlamıştır: lisansüstü öğrencilerin akademik yazma öz-yeterlilik gelişimini etkileyen yönleri üzerindeki düşüncelerini, akademik yazmanın hangi boyutlarında kendilerini yeterli ve yetersiz gördüklerini ve akademik yazma becerilerini geliştirmek için sundukları önerileri de ortaya koyarak meseleye derinlemesine bakma fırsatı sunmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda çalışmaya şu an lisansüstü eğitimi devam eden 8 doktora öğrencisi dahil edilmiş ve yarı-yapılandırılmış görüşme soruyla katılımcılardan veri toplanarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre doktora öğrencilerinin hepsinin yazmaya yönelik tutum sorusuna cevabı ‘Genellikle severim’ şeklinde olmuştur. Benzer şekilde, katılımcıların tümü akademik yazmada İngilizceye hâkim olmanın gerekliliği konusunda hemfikirdir. Bu konuda hemfikir olursa da öğrencilerden çoğu İngilizce yazma konusunda sorunlar yaşadıklarını ifade etmiştir.

Motivasyonun yazıdaki rolüne dikkat çeken çalışmada (Buhrke vd., 2002’den akt., Baştuğ vd., 2017) motivasyonun eksilmesi durumunda geriye gitme, telaşa kapılma ve yazma tutukluğuna sebep olabileceği belirtilmektedir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlardan öğrencilerin kendilerini motive etmede yeterli gördükleri, dolayısı ile de hiçbirinin telaşa kapılma, kaygı, yazma tutukluğu yaşamaması bahsi geçen sonucu destekler niteliktedir. Caffarella ve Barnett (2000), doktora öğrencileriyle yürüttükleri çalışmalarında akademik yazma becerisini geliştirmede en etkili öğelerin başında akran ve öğretim üyeleri tarafından verilen geri bildirimler ve eleştiriler olduğu ortaya koymuşlardır. Bu çalışmada da benzer şekilde öğrenciler geri dönütün gerekli ve faydalı olduğuna inanmakta ve geribildirim verilmesini önermektedir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Yazarların çalışmadaki katkı oranları birinci yazar %50, ikinci yazar %25, üçüncü yazar %25 şeklindedir.

DESTEK VE TEŞEKKÜR BEYANI

Çalışma herhangi bir destek almamıştır. Teşekkür edilecek bir kurum veya kişi bulunmamaktadır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akyol, H. (2000). Yazı öğretimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 146, 37-48.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (2002). *Exercise of Personal and Collective Efficacy in Changing Societies. Self-Efficacy in Changing Societies* (Ed. Albert Bandura), Cambridge/UK: Cambridge University Press.
- Bandura, A., & Locke, E. A. (2003). Negative self-efficacy and goal effects revisited. *Journal of Applied Psychology*, 88, 87-99.

- Büyükduman, F. İ. (2006). İngilizce öğretmen adaylarının, İngilizce ve öğretmenlik becerilerine ilişkin özyeterlik inançları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Carter, C. & Bishop, J., and Kravits, S. L. (2002). *Key to Effective Learning*. New Jersey: Printice Hall.
- Gaskill, P.J. ve Hoy, A. W. (2002). *Self-Efficacy and Self-Regulated Learning: The Dynamic Duo in School Performance. Improving Academic Achievement*. USA: Elsevier Science.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- İlbeği, A. S. & Çeliköz, M. (2020). İngilizce Hazırlık Programına Devam Eden Üniversite Öğrencilerinin İngilizce Özyeterlik İnançlarının İncelenmesi. *IBAD Sosyal bilimler dergisi*, (8), 14-34. DOI: 10.21733/ibad.706057.
- Jinks, J. and Morgan, V. (1999). Children's perceived academic self-efficacy: An inventory scale. *The Clearing House*, 72 (4), 224-230.
- Karagöl, E. (2018). *Akademik Yazma Açısından Tezler* (Basılmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Linnenbrink, E. A., & Pintrich, P. R. (2003). The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the classroom. *Reading & Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties*, 19(2), 119-137.
- Mills, N., Pajares, F., & Herron, C. (2007). Self-efficacy of college intermediate French students: Relation to achievement and motivation. *Language learning*, 57(3), 417-442.
- Pajares, F. (1996). Self-efficacy beliefs in academic settings. *Review of Educational Research*, 66(4), 543-578.
- Pajares, F. (2007). Empirical properties of a scale to assess writing self-efficacy in school contexts. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 39(1), 239-249.
- Pajares, F. ve Johnson, M. J. (1996). Self-Efficacy Belief in Writing Of High School Students: A Path Analysis. *Psychology In the Scholls*, 33, 163- 175.
- Schunk, D. H., & Pajares, F. (2002). The development of academic self-efficacy. In *Development of achievement motivation* (pp. 15-31). Academic Press.
- Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (2007). Influencing children's self-efficacy and self-regulation of reading and writing through modeling. *Reading & Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties*, 23(1), 7-25.
- Zimmerman, B., & Bandura, A. (1994). Impact of self-regulatory influences on writing course attainment. *American Educational Research Journal*, 31(1), 845-862.